

Sametingets innspill til Høringsnotat – forslag til endring av språkkrav ved innsending av dokumenter til Enhets- og Foretaksregisteret.

Sametinget har foretatt en vurdering på forslagene til forskriftsendring og kommer med sine vurderinger og innspill som følger.

Foretaksregisterforskriften § 4 første ledd og enhetsregisterforskriften § 14 første ledd tar for seg hvilke språkopplysninger som meldes til registrering. Sametinget har vurdert de to alternativene som fremkommer i forslag til forskriftsendring.

Se forslag til enhetsregisterforskriften § 14 første ledd og foretaksregisterforskriften § 4 første ledd.

«Dersom dokumentasjonen er skrevet på samiske språk, kvensk, romani eller romanes, kan registerfører kreve enten at innsender oppgir hvilke deler av det innsendte som dokumenterer opplysningene som meldes». Sametinget finner dette kravet legitimt etter en rasjonalitetsvurdering.

Videre står det skrevet *«eller at innsender sender inn en norsk oversettelse av slike deler av dokumentet.»*. Sametinget jobber for å løfte, styrke og øke bruken av de samiske språkene. Vi jobber for at samisk og norsk skal være likestilt, både etter loven og i praksis. Dette kravet vurderes dermed i strid med Sametingets språkstrategi, og vil kunne føre til mindre bruk av samiske språk. Dette vil kreve at innsender får tilleggsutgifter til oversetting samt økt tidsbruk, som de som leverer dokumenter på norsk ikke har. Samisk og norsk vurderes dermed ikke likestilt gjennom dette kravet, jf. språklova § 5 andre ledd andre punktum, og Sametinget anmoder om å vike fra kravet om norsk oversettelse.

Hva gjelder forslag til endringer i foretaksregisterforskriften § 4 første ledd, og enhetsregisterforskriften § 14 første ledd, mener Sametinget at *alternativ 2* er det som best tar sikte på å bevare og styrke urfolks- og nasjonale minoritetsspråk. Sametinget finner det dog rimelig at registerfører kan kreve at innsender oppgir hvilke deler av det innsendte som dokumenterer opplysningene som meldes, som det står skrevet i *alternativ 1*.

Dokumentasjon som skal registreres i sin helhet

Departementet foreslår at dokumenter som skal sendes inn til registrering, må være skrevet på norsk. Dette gjelder for eksempel vedtekter og stiftelsesdokumenter. Begrunnelsen for dette er hensynet til tredjepart. Dokumenter som skal registreres i sin helhet, må være tilgjengelige for tredjepart iht. Registerlovens § 22 og Foretakslovens § 8-1. Tredjepart må kunne forstå slike dokumenter uten å måtte få dem oversatt først, for å sikre sine interesser og rettigheter.

Departementet foreslår at foretaksregisterforskriften skal inneholde en egen regulering for vedtekter som sendes til registrering, slik at det blir tydelig for brukerne av Foretaksregisteret at vedtekter vil bli registrert i sin helhet. Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det er behov for en slik regulering. Sametinget mener det ikke er behov for egen regulering i foretaksregisterforskriften, da vedtekter går inn under begrepet «dokumenter».

Departementet foreslår også å uttrykkelig regulere at det kan vedlegges en versjon av dokumentet på et annet språk. Et slikt vedlegg vil imidlertid ikke anses som registrert i henhold til enhetsregisterloven §§ 4 til 7 og foretaksregisterloven §§ 3-1 til 3-10, og vil dermed ikke ha legitimasjonsvirkninger etter enhetsregisterloven § 24 og foretaksregisterloven § 10-1. Da et eventuelt samiskspråklig vedlegg ikke vil ha legitimasjonsvirkninger, mener Sametinget at dokumenter utarbeidet på samisk skal kunne registreres i sin helhet på originalspråket, på lik linje med det norske språket. Dersom innsender velger å sende inn på flere språk, skal originalspråket merkes.

I forslag til endringer i foretaksregisterforskriften § 4 andre ledd, som tar for seg dokumenter som skal registreres i sin helhet, kommer det frem tre alternativer. Sametinget har vurdert alternativene som kommer frem.

Etter Sametingets vurderinger, så vil *alternativene 1 og 2* medføre en oversettelsesplikt til den enkelte innsender. Dette vil medføre tilleggsutgifter til oversetting og økt tidsbruk for innsenderen. Etter disse alternativene er ikke samisk likestilt med det norske språket, iht. språklova § 5. I forslag til endringer i enhetsregisterforskriften § 14 andre ledd, som tar for seg dokumenter som skal registreres i sin helhet, kommer det frem 4 alternativer. Sametinget har vurdert alternativene som kommer frem.

I *alternativ 1, 2 og 3* skal vedtekter og dokumentasjon som skal registreres i sin helhet være skrevet på norsk, men kan også være i en tospråklig versjon eller at innsender kan vedlegge en annen versjon på et annet språk. Hovedsaken er at disse alternativene krever en norsk versjon. Dette vil som tidligere skrevet, føre til tilleggsutgifter til oversetting og økt tidsbruk for innsenderen, og Sametinget fraråder å gå for disse alternativene, da de ikke fremmer likestilling og kan føre til mindre bruk av samiske språk. Sametingets anbefaling er derfor at departementet i foretaksregisterforskriften § 4 andre ledd, går for *alternativ 3 og 4*. I enhetsregisterforskriften § 14 andre ledd, anbefaler Sametinget at departementet går for *alternativ 4*.

Samisk er for mange et hverdagsspråk og dermed også et arbeidsspråk. Sametinget vet at det er mange lokale foreninger som har samisk som sitt naturlige arbeidsspråk og utarbeider sine dokumenter på samisk. Det er blant annet av hensyn til disse foreningene at Sametinget fraråder krav om norsk oversettelse. Det har en betydelig verdi for det samiske språket og samfunnet at disse lokale foreningene har samisk som sitt arbeidsspråk. Sametinget er bekymret for arbeidsspråket til disse foreningene, og dermed deres bidrag til det samiske språksamfunnet, dersom det

blir krav om norsk oversettelse. Sametinget mener at det er et urimelig krav å tvinge frem bruk av norsk språk, der samiske språk brukes naturlig.

Hva gjelder hensyn til tredjeparter, som ansatte og kreditorer, så er Sametinget av den mening at det vil løse seg naturlig. Foretak som vet at de kommer til å ha andre språkbrukere som ikke behersker samisk, vil nok også utarbeide sine dokumenter på norsk. Foretakene er selv ansvarlige for interesseavveiningen av å bare sende inn på samisk eller å benytte flere språk, slik at flere har mulighet til å forstå. Sametinget mener at hensynet til tredjeparter ikke skal overstyre behovet for å fremme og bevare samiske språk.

Sametinget har tidligere vært i konsultasjon med departementet om denne saken d. 25.5.23. Sametinget ønsker å fastholde prinsippene og vektlegger Sametingets standpunkt. For å øke bruken av samiske språk, er Sametingets standpunkt at også dokumenter som skal registreres i sin helhet skal kunne registreres på samiske språk. Originalspråk skal kunne være samiske språk. Dette gjelder for dokumentasjon og registrering i både Enhetsregistret og Foretaksregistret.

Sametinget mener at Brønnøysundregistrene selv må stå for oversettelsen av dokumenter som sendes inn på samiske språk, og at de selv dekker kostnadene for dette. Det er rimelig at den som sender inn dokumentene på samisk, selv må vise hvor de relevante opplysningene finnes. Med tanke på formålet med samelovens språkregler, de foreslåtte forskriftsendringene og hensynene bak Grunnloven § 108, mener Sametinget at det ikke fremmer likestilling mellom språkene å pålegge kostnader til oversettelse på den enkelte innsender. Samelovens § 1-1 og Grunnloven § 108 pålegger statlige myndigheter, inkludert offentlige organer, å legge til rette for samiske språk.

Sameloven § 1-5 fastslår at samisk og norsk er likeverdige språk, og at de skal være likestilte etter bestemmelsene i samelovens kapittel 3. Enkelte bestemmelser i sameloven er begrenset til forvaltningsområdet for samisk språk, mens andre ikke har slike geografiske begrensninger. Noen bestemmelser retter seg spesielt mot kommunene, mens andre også gjelder statlige og regionale myndigheter.

Sametinget noterer at departementet i høringsnotatet viser til at Brønnøysundregistrene er utenfor forvaltningsområdet for samisk språk, og at departementet derfor mener at samelovens kapittel 3 ikke gjelder for Brønnøysundregistrenes virksomhet.

Samelovens kap. 3 gir borgerne språklige rettigheter i møte med ulike offentlige organer. Dette inkluderer oversettelse av regler, kunngjøringer og skjemaer til samisk, rett til svar på samisk, utvidet bruk av samisk i rettsvesenet, utvidet rett til bruk av samisk i helse- og sosialsektoren, individuelle kirkelige tjenester, rett til utdanningspermisjon og rett til opplæring i samisk. Formålet med språkreglene i sameloven er å bevare og utvikle samiske språk, spesielt ved å styrke bruken av språkene i offentlig sammenheng. Bestemmelsene i samelovens språkkapittel er minimumskrav. Alle offentlige organer oppfordres til å ta hensyn til brukere av

samiske språk, også utover lovens regler, jf. regjeringens nettsider om samelovens språkregler.

Språket i Brønnøysundregistrenes tjenester

Departementet ber også høringsinstansenes syn på om registermeldinger, veiledninger eller annen informasjon hos Brønnøysundregistrene bør utformes på samiske språk, kvensk, romani og romanes. Iht. Sametingets språkstrategi, som vektlegger samfunnets behov, så mener Sametinget at også registermeldinger, veiledninger og annen informasjon bør finnes på samiske språk. Å tilby tjenester på samisk er viktig for å styrke språk, skape tillit og sikre god forståelse. Det bør derfor være mulig å sende inn registermeldinger på samisk, samt finne veiledning til dette. Annen viktig informasjon bør også oversettes.

Ifølge UNESCO regnes nordsamisk som et truet språk, mens lulesamisk og sørsamisk regnes som alvorlig truede språk. Brukere av disse språkene vil derfor være få, som departementet også skriver om antall forespørsler om bruk av urfolks- og nasjonale minoritetsspråk. Sametinget mener at man ikke kan vurdere behov etter antall forespørsler, da brukere av urfolks- og nasjonale minoritetsspråk er vesentlig mye mindre enn det norske språket, og vil derfor alltid representere et lavere tall. Ifølge UNESCO, så er det fare for at disse truede språkene vil forsvinne dersom det ikke settes i gang tiltak. Sametinget mener at synliggjøring og tillate bruk av urfolks- og nasjonale minoritetsspråk er et godt tiltak for å forebygge forsvinning.

Sametinget merker seg at departementet ikke vil foreslå regler om at Brønnøysundregistrene skal utarbeide løsninger på samiske språk, kvensk, romani og romanes for melding til Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, da dette vil være for ressurskrevende. Departementet mener det er viktig å prioritere ressursbruk og kapasitet, og at man derfor må vurdere behovet for løsninger på samisk, kvensk, romani og romanes. For å styrke, utvikle og fremme disse språkene, mener Sametinget det er viktig hvilket signal departementet gir ut. Da departementet ikke vil foreslå regler for dette, så vil Sametinget sterkt anmode om at departementet oppfordrer Brønnøysundregistrene til å utarbeide sine tjenester på urfolks- og nasjonale minoritetsspråk. Myndighetenes signaler gir føringer for hvordan etater skal forholde seg til urfolks- og nasjonale minoritetsspråk. I Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport kommer det frem at en stor andel samer opplever hvordan språklige problemer skaper vanskeligheter i deres møte med det offentlige. Dette skaper manglende tillit til norske myndigheter og mange opplever dette som en videreføring av fornorskningspolitikken. Som forsoningstiltak foreslår kommisjonen en målrettet satsning på og en synliggjøring av kvensk og samiske språk i offentligheten. «Aksept og forsoning forutsetter erkjennelse av ansvar, og en gjenopprettelse av en likeverdig og rettferdig rettstilstand.» (s. 645). Sametinget ber derfor om at departementet uttrykker positive signaler angående bruk av urfolks- og nasjonale minoritetsspråk.

